

Lp Harry Liiv

Teie: 20.03.2012 nr 12-15/2386-1

Keskkonnaministeerium

Meie: 29.05.2012 nr 10.-2/618-2

Võerdla peakraavi VEE1089000 andmete täpsustamine

Vastavalt teie kirjale 20.03.2012 nr 12-15/2386-1 käisid 17. aprillil 1012 Maa-ameti geoinformaatika osakonna topoandmete büroo juhataja Olev Veskimäe ja sama büroo peaspetsialist Mirjam Tombak ning Keskkonnateabe Keskuse keskkonnaregistri osakonna juhataja Uudo Timm ja sama osakonna peaspetsialistid Tõnu Raudsepp ning Margit Tennokene olukorda looduses üle vaatamas.

Välivaatlusele eelnevalt töötati läbi selle veekoguga seotud varasemad kaardimaterjalid ja muud andmed.

Võerdla peakraav (rahvapäraselt Kallavere oja) on algselt olnud looduslik vooluveekogu (oja), mille algus oli Võerdla ja Rebala küla vahel paiknenud Võerdla soos ja suudme koht Muuga lahte Uuskülas Matsu talust veidi põhja pool. Seoses fosforiidi karjääriviisilise kaevandamisega 1960.-70. aastatel kadus oja (peakraavi) ülemjooks kuni Maardu linna Kallavere linnaosani. Muuga sadama ja seda teenindava Muuga raudtee ja kaubajaama rajamisega lõigati 1980. aastate keskel läbi Võerdla peakraavi looduslik ajalooline säng. Peakraav suunati mööda kaubajaama piiri edelasse kuni jaamahooneni ja sealt otse raudteeharude alt risti läbi lahte välja.

2008. aastal alustatud Muuga sadama idasuunalise laiendamise käigus on täidetud ulatuslikult merd, mille tulemusel suunati Võerdla peakraav algul mööda endist rannajoont edelasse, kus peakraavi suubumine lahte oli ca 400 m Kroodi oja suudmest kirdes.

Praegust olukorda üle vaadates tõdesime, et Võerdla peakraavi säng alamjooksul Nuudi tee ja raudtee vahelisel alal on jätkuvalt looduslik ja see on kulgenud suurte sangleppadega lodumetsa all. Samas on Klaukse tee ja raudtee vahel kasvanud sanglepik 2012. aasta kevadel maha võetud ja selle käigus metsatöömasinatega oja säng mitmest kohast läbi sõidetud ning kahjustatud.

Raudtee servast kuni suudmeni on alamjooks täiesti tehislik. Oja on suunatud pikki raudtee kaguserva edelasse kulgevasse kraavi. Kaubajaama lähedal on suunatud vesi läbi truubi raudtee harude ja Hoidla tee alt läbi, tulles taas nähtavale kunagises (1985 – 2008) suubumiskohas. Siit on peakraav suunatud edasi kirdesse, kus voolusängi kindlustamiseks on nii selle põhi kui ka kaldad betoonplaatidega kindlustatud. Praegune suubumise koht on kunagisest looduslikust suudmest 120 m edela pool.

Kokkuvõtvalt kinnitasid välivaatlused, et antud Võerdla peakraavi puhul on tegelikult tegemist algselt loodusliku ojaga, mida on nii ülemjooksul kui ka alamjooksul tugevasti muudetud. Praeguseks on looduslik säng säilinud peamiselt vaid kunagise oja keskjooksul Kallavere külas.

Võerdla peakraavi alamjooksu on viimastel aastakümnetel mitmeid kordi oluliselt muudetud ja seetõttu on ka suubumiskoht asunud vähemalt neljas erinevas kohas (joonis 1). Praegust vooluveekogu kulgemist kajastavad nüüd ka peale välitööd korregeeritud ETAK i ja keskkonnaregistri andmed.

Vooluveekogu VEE1089000 tüübist ja nimest

Vanematelt kaartidelt (enne 1985. aastat) on selgesti näha, et tegemist on loodusliku veekoguga (ojaga). Ka Eesti Keele Instituudi kohanimekartoteegis on 1947. aastast Kallavere kandi kohanimesedelite hulgas kohanimesedel Kallavere oja kohta. Kuna praeguseks ei alga enam antud veekogu Võerdla soost vaid Kallaverest, siis on Võerdla nime kasutamine selle veekogu puhul eksitav. Kohanime nõukogu on tänavu kavandanud läbi vaadata ja kinnitada nn „halli raamatu“ vooluveekogude nimed ning siis saab loodetavasti ka Kallavere oja oma esialge nime tagasi.

Ettepanek Võerdla peakraavi (Kallavere oja) ümbersuunamiseks.

Kuna Muuga sadama ehitamisega on Võerdla peakraavi (Kallavere oja) alamjooks täielikult rikutud, ei ole suurt lootust, et ka tulevikus näiteks siirdekalad oja looduslikule keskjooksule Kallavere külas jõuaks. Et Kallavere oja keskjooksu ja mere vaheline ühendus oleks vähemalt rahuldavaski seisundis, teeme ettepaneku suunata Võerdla peakraavi (Kallavere oja) vesi Nuudi ojja. Veel 1978-1989 aastate maakatastri aluskaardil oli Kallavere oja praegusel Orusauna (24504:004:0055) maaüksusel kraaviga ühendatud Nuudi oja ülemjooksuga. Praegu algab ETAKi andmetel Nuudi oja Kallavere ojast ca 70 meetri kauguselt. Selle ühenduse taastamine ühendaks Kallavere oja loodusliku osa Nuudi ojaga ning suurendaks ka Nuudi oja looduslikul osal veehulka. Samas vabaneksid nii Muuga sadam väga raskesti täidetavatest keskkonnanõuetest kui ka erinevad ametkonnad nõuete täitmise kontrollimise vajadusest, mida Võerdla peakraav (Kallavere oja) oma alamjooksul seadusjärgselt põhjustavad.

Isegi väga suurte pingutustega, ei suudetaks juba rikutut praegusel alamjooksul enam heastada. Otstarbekam on vastavad kulutused teha kahe (Nuudi ja Kallavere) oja looduslike osade ühendamisele.

Lugupidamisega

/ allkirjastatud digitaalselt/

Leo Saare

Peadirektori asetäitja

Koopia : Keskkonnamet, Maa-amet

Koostajad: Tõnu Raudsepp, Margit Tennokene, Udo Timm

Joonis 1. Võerdla peakraavi suubumiskohad Muuga lahte

Joonis 2. Eesti Vabariigi topokaart

Joonis 3. Maa-ameti ajaloolised kaardid- NL –topo varasem

oonis 4. Maa-ameti ajaloolised kaardid- NL –topo hilisem

Joonis 5. Maa-ameti ajaloolised kaardid- ajaloolised katastrikaardid, katastrikaart 1978-1989